

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, J. Basanavičiaus g. 5, LT-01118 Vilnius, tel. (8 5) 219 3400, faks. (8 5) 262 3120, el. p. dmm@lkm.lt.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188683671

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2019-05-14 Nr. 51-103

**TEIKIMAS DĖL PATIKSLINTO LIETUVOS RESPUBLIKOS DOKUMENTŲ IR
ARCHYVŲ ĮSTATYMO NR. I-1115 10, 11, 12 IR 14 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO**

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija (toliau – Kultūros ministerija), atsižvelgdama į Vyriausybės 2019 m. balandžio 9 d. tarpinstituciniame pasitarime (protokolas Nr. 15, 9 klausimas) pateiktą pasiūlymą atsižvelgti į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2019 m. balandžio 3 d. išvadoje Nr. NV-919 pateiktas pastabas (toliau – Išvada) ir Strateginių kompetencijų grupės pastabas ir siūlymus, pateiktus Viešojo valdymo ir socialinės politikos grupės 2019 m. balandžio 3 d. pažymoje Nr. NV-922 (toliau – Pažyma), pakartotinai teikia pagal Išvadą ir Pažymą patikslintą Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo Nr. I-1115 10, 11, 12 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas), kuris yra suderintas darbo tvarka.

Kultūros ministerija, įvertinusi Strateginių kompetencijų grupės Pažymoje bei tarpinstitucinio pasitarimo ir vėlesnių aptarimų metu pateiktas pastabas ir siūlymus, kurie yra susiję su Dokumentų valdymo funkcijų efektyvumo didinimo priemonių plane (toliau – Planas), patvirtintame Vyriausybės 2019 m. sausio 30 d. pasitarimo protokoliniu sprendimu (protokolo Nr. 5, 1 klausimas), visų numatytų priemonių įgyvendinimui bei šio Plano, kaip vienos iš projekto „Vieningos dokumentų valdymo informacinės sistemos kūrimas, tobulinimas ir idieginimas“ dalies, svarba, pateikia šiuos paaiškinimus:

Įvertinę pastabą dėl to, kad Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatyme (toliau – Įstatymas) nėra apibrėžta „įrašo“ sąvoka, pažymime, kad Įstatyme terminas „įrašas“ yra paminėtas vieną kartą (18 straipsnio 8 dalyje, nuostatoje dėl Dokumentų saugojimo licencijos turėjimo), šį terminą vartojant specifiniame, daug siauresniame nei įrašų valdymas, kontekste. Todėl siūlytume šios sąvokos dabar teikiamame Įstatymo projekte neapibrėžti, o pasinaudoti galimybe teisės aktuose vartoti 2019 m. kovo 29 d. Lietuvos perimtame standarte ISO 5127:2019 „Informacija ir dokumentavimas. Pagrindai ir aiškinamasis žodynas (tapatus ISO 5127:2017)“ pateikiamų sąvokų, įskaitant sąvoką „įrašas“, apibrėžtis. Tokią galimybę suteikia Lietuvos Respublikos standartizacijos įstatymo 7 straipsnio 1 dalies nuostata, kurioje teigiama, kad „Lietuvos standartai ir kiti leidiniai taikomi savanoriškai, išskyrus atvejus, kai teisės aktuose pateikta išskirtinė nuoroda į standartus ir kitus leidinius“. Šiame standarte terminas „įrašas“ apibrėžiamas kaip dokumentas, kuriame yra įrašyta informacija, sukurta, gauta ir saugoma kaip įrodymas ir kaip organizacijos ar asmens turtas, vykdamas teisinius įsipareigojimus arba vykdamas verslą, t. y. „įrašas“ suprantamas kaip dokumento tipas. Tokia termino „įrašas“ apibrėžtimi ir samprata remiasi Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba (toliau – LVAT), šiuo metu rengdama Plane numatytus poįstatyminius teisės aktų projektus.

Išnagrinėję pasiūlymą pakeisti Įstatymo projekto nuostatas, susijusias su dokumentų valdymo funkcijų efektyvumo didinimu, visa apimtimi, kai bus žinomi Plano 2.2.1, 2.2.2, 1.3 ir 3.1 papunkčiuose numatytų pavedimų įgyvendinimo rezultatai, pažymime, kad, įgyvendinant Plano 2.1

papunktį. Vidaus reikalų ministerija (toliau – VRM) ir LVAT nustatys reikalavimus, kurie bus taikomi tik VRM kuriamai Dokumentų valdymo bendrajai informacinei sistemai (toliau – Bendroji informacinė sistema). Reikalavimai bus rengiami juos derinant su LVAT keičiamomis Dokumentų rengimo taisyklėmis ir Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklėmis (Plano 2.2.1 papunktis), taip pat turės būti parengti ir nauji reikalavimai, susiję su įrašais.

Bendroji informacinė sistema privalės naudotis visos Vyriausybės valdymo srities įstaigos, kurių šiuo metu yra per 500. Šios įstaigos turės nebenaudoti dabar naudojamų informacinių sistemų, kuriomis tvarkoma informacija, susijusi su dokumentų valdymu (toliau – dokumentų valdymo sistemų), ir savo dokumentų valdymą vykdyti Bendrojoje informacinėje sistemoje. Todėl papildomai tobulinti tokias informacines sistemas tam, kad jos atitiktų numatytus reikalavimus, nebereikės.

Įstaigos, besinaudojančios Bendroja informacine sistema, galės gerinti ir savo specialiosios veiklos dokumentų valdymą. Šiuo metu nėra išsamių duomenų apie tai, kurių įstaigų valdomos (naudojamos) ne vidaus administravimui skirtos informacinės sistemos suteikia dokumentui unikalų numerį (kol kas identifikuotos atskiros tokios sistemos, pvz., „Infostatyba“ ir pan.). Dabartinis dokumentų valdymo reglamentavimas nenumato galimybės ne vidaus administravimo informacinės sistemos priemonėmis suteiktą unikalų numerį laikyti tapačiu registracijos numeriui. Tačiau svarbu pažymėti, kad kuriama Bendroji informacinė sistema turės universalius įrankius ir gebės teikti dokumentų valdymo paslaugas įstaigų valdomoms ne vidaus administravimo informacinėms sistemoms. Todėl įstaigos turės galimybę konsoliduoti savo informacines sistemas su kuriama Bendroja informacine sistema, taip sumažinant administracinę dokumentų valdymo naštą įstaigose. Įstaigos, kurios nenaudos Bendrosios informacinės sistemos ir nepritaikys savo informacinių sistemų, toliau galės vadovautis esamomis Įstatymo nuostatomis dėl dokumentų apskaitos organizavimo, nepatirdamos papildomų išlaidų.

LVAT ir VRM nustačius įrašų rengimo, apskaitos, tvarkymo, saugojimo reikalavimus ir pakeitus pirmiau minėtus Lietuvos vyriausiojo archyvaro teisės aktus, siekiant įrašus ar kitus informacinių sistemų duomenis perimti nuolat saugoti į valstybės archyvus, reikės keisti Įstatymą, tačiau platesne apimtimi, nei to reikalauja Plano įgyvendinimas. Įstatymo pakeitimai bus susiję ne tik su įstaigų dokumentų valdymo funkcija, bet ir su valstybės archyvų komplektavimo (kaupimo) funkcija siekiant išsaugoti valstybės dokumentinį paveldą ir teisinėmis bei infrastruktūros galimybėmis perimti duomenis iš informacinių sistemų (toliau – IS) (ne tik VRM kuriamos sistemos). Šis uždavinys pradedamas spresti vykdant Plano 2.2.3 papunktyje nurodytą pavedimą, kuriuo LVAT pavedama parengti informacinių sistemų įrašų ilgalaikio išsaugojimo ir perdavimo į valstybės archyvus galimybių studiją, skirtą Elektroninio archyvo informacinės sistemos (EAIS) modernizavimo poreikiui įvertinti. Nors LVAT ir dabar turi įžvalgų ir įsivaizdavimą, kokias Įstatymo nuostatas reikėtų keisti ateityje ir kaip organizuoti IS duomenų perėmimo procesą, tačiau tikimasi, kad parengus galimybių studiją, kurioje bus nustatytos sprendimo alternatyvos, bus aiškesnė Įstatymo keitimo apimtis ir reikalingumas rengti investicinį projektą EAIS modernizavimui.

Norime pabrėžti, kad pagal norimą keisti Įstatymo 10 straipsnį papildomų prievolių juridiniams ar fiziniams asmenims neatsirastų. Vadovas turėtų tik nustatyti, kad vieni dokumentai turi būti registruojami dokumentų registruose (kaip ir yra dabar), o kiti dokumentai, jei taip būtų nuspręsta atskiroje įstaigoje, būtų laikomi įtraukti į apskaitą su tais numeriais, kuriuos jiems suteikia atskiros sistemos, t. y. dokumentai, gaunami įvairių valstybės informacinių sistemų priemonėmis, dokumentų valdymo sistemoje papildomai nebūtų registruojami, o turėtų IS suteiktą unikalų numerį.

Nors ADOC formato dokumentai į valstybės archyvus gali būti perduodami ir dabar, tačiau perimti nuolat saugomus IS duomenis reikia teisinių įgaliojimų ir tam reikiamos infrastruktūros, kurių dabar valstybės archyvai neturi. VRM kuriamos sistemos koreliacija su valstybės archyvais (arba EAIS) bus tokia pati, kaip ir kitų registrų, valstybės informacinių sistemų ar kitų informacinių sistemų.

Dokumentų rengimo taisyklėse planuojama atsisakyti rekvizito sampratos. Tuomet visi dokumentai, įskaitant ir įrašą, turės turėti tris būtinus elementus: 1) tekstą arba vaizdą ir garsą; 2) metaduomenis; 3) autentiškumo ar vientisumo patvirtinimo duomenis. Šiose taisyklėse bus nustatyta, kokio pobūdžio dokumentai privalo būti pasirašyti, o dėl kitų dokumentų patvirtinimo būdo spęs vadovas, atsižvelgdamas į įstaigos naudojamą technologiją.

Svarbu pažymėti, kad valstybėje veiks Dokumentų valdymo bendroji informacinė sistema ir tai įstaigoms sukurs galimybes nesinaudoti skirtingomis dokumentu valdymo sistemomis; taip pat keisis informacijos pasikeitimas tarp įstaigų – keičiant dokumentu valdymo procedūras mažės poreikis jas įforminti oficialiais dokumentais, atsiras supaprastintos dokumentų rengimo procedūros ir tai sudarys sąlygas dokumentų valdymo funkcijų efektyvumui didinti.

Iki š. m. rugsėjo 1 d. pakeitus du Lietuvos vyriausiojo archyvaro teisės aktus, bus sudaryta galimybė įstaigoms, dirbančioms su VRM sukurta sistema ar turinčioms savas dokumentų valdymo sistemas (VRM kuriama sistema siejama tik su tomis įstaigomis, kurios siejamos su Nacionaliniu bendrųjų funkcijų centru, tuo tarpu Dokumentų rengimo taisyklių ar Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklių taikymo objektas yra daug platesnis), valdyti dokumentus ne tik oficialių dokumentų pavidalu, bet ir įrašus, taip pat ketinama atsisakyti ilgai saugomų dokumentų tvarkymo (numeravimo) prievolės, taip pat yra peržiūrimos kitos procedūros.

Įvertinusi Teisės grupės pateiktas pastabas, Kultūros ministerija atsižvelgė į daugelį pastabų ir Įstatymo projektą patikslino. Į Išvadoje pateiktą siūlymą atskleisti sąvoką „išsaugojimas elektronine forma“ atsižvelgta iš dalies: nors Įstatymo projekte nepateikiama atskira šios sąvokos apibrėžtis, keičiamame Įstatymo 12 straipsnyje (naujoje 3 dalyje) ši sąvoka yra patikslinta, o aiškinamojo rašto 4 dalyje pateikti popierinių dokumentų išsaugojimo elektronine forma galimų variantų apibūdinimai.

Patikslintą Įstatymo projektą parengė Kultūros ministerijos Atminties institucijų politikos grupės (vadovė Rūta Pileckaitė-Vasilienė, tel. +370 608 45973, el. p. ruta.pileckaite@lrkm.lt) vyriausioji specialistė Vilija Motiekienė, tel. +370 608 45976, el. p. vilija.motiekiene@lrkm.lt.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo Nr. I-1115 10, 11, 12 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas ir jo lyginamasis variantas, 4 lapai.

2. Patikslintas Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo Nr. I-1115 10, 11, 12 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymo aiškinamasis raštas, 3 lapai.

Kultūros ministras

Mindaugas Kvietkauskas